

УДК 341.9

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ РОСІЇ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОГО ТА ІНШОГО ВОРОЖОГО ВПЛИВУ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В УКРАЇНІ

І.В. Авдошин, М.В. Величко, О.С. Кирилюк

Національна академія СБ України

вул. О.Трутенко, 22, м. Київ, 03022

e-mail: academy@ssu.gov.ua

Актуальність питання зумовлена негативною динамікою екологічного забруднення української території через російську військову агресію, яка має тенденцію постійного її погіршення. Так, в умовах ведення воєнних дій Росія вчиняє заходи, пов'язані з утилізацію власних боєприпасів, що вичерпали ресурс, шляхом обстрілів території підконтрольній Україні в зоні проведення антитерористичної операції. Це призвело до погіршення загальної екологічної ситуації, що створило передумови до поширення ризиків і загроз екологічного характеру як національній безпеці України, так і безпеці східноєвропейських держав.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні формування міжнародної системи протидії та мінімізації загроз екологічного характеру в результаті агресивних дій Росії в Україні.

Сучасне міжнародне право не передбачає кримінальної відповідальності держав, що не раз відмічалось в міжнародній практиці, включаючи судову. Разом з тим в системі міжнародного права виділено сфери особливої відповідальності за порушення норм імперативного характеру до яких, у тому числі, належать норми, пов'язані з захистом оточуючого середовища. При цьому, зазначені норми імплементовані в Римському статуті Міжнародного кримінального суду в кваліфікаційних ознаках військових злочинів щодо довгострокового і серйозного збитку довкіллю, який не зумовлений конкретною і безпосередньо очікуваною військовою перевагою, і за які передбачена індивідуальна кримінальна відповідальність.

Сьогоднішня ситуація на сході нашої держави нагадує полігон на якому представники російських регулярних військ, використовуючи найманців і ополченців незаконних військових формувань, так званих ДНР і ЛНР, широко застосовують увесь спектр методів і засобів ведення війни в умовах реальної бойової обстановки. При цьому, Росія нехтує міжнародними нормами ведення бойових дій та чинними угодами, застосовуючи методи з використанням окремих видів озброєнь, які нагадують тактику «випаленої землі», що зрештою може призвести до жахливих наслідків екологічного характеру в зоні військового протистояння на сході нашої держави. Тому, за допомогою міжнародної спільноти, шляхом посилення санкцій, необхідно спонукати та змусити Росію припинити зловживати нормами міжнародного права та діяти відповідно взятих зобов'язань в рамках міжнародних угод та загальноновизнаних принципів міжнародного права. Оскільки подальше ігнорування норм встановлених міжнародною спільнотою може вивести Росію поза межі міжнародної законності та зрештою поставити на повістку дня, у разі наявності достатньої доказової бази, притягнення до кримінальної відповідальності політичного керівництва Російської Федерації згідно вимог Римського статуту Міжнародного кримінального суду за військові злочини, у тому числі пов'язані зі створення небезпечного (агресивного) природного середовища здатного призвести до масових людських жертв у зоні збройного протистояння.

Для визначення та оцінки нанесених Україні збитків природоохоронного характеру від агресивних дій Росії та застосованого нею арсеналу військової техніки і зброї необхідно

провести із залученням міжнародних фахівців екологічну експертизу розмірів заподіяної шкоди з метою подальшого звернення до міжнародних організацій, насамперед Організації Об'єднаних Націй та її головного органу Ради Безпеки ООН. ❧

СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА МАРКУВАННЯ ЗГІДНО З ТЕХНІЧНИМ РЕГЛАМЕНТОМ З ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ ТА ДСТУ ISO 14024

Г.С. Бузан

Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування

вул. Мельникова, 81, м. Київ, 04050

e-mail: info@gpp.in.ua

В умовах ринкової трансформації економіки, центральною фігурою у процесах екологізації виробництва стає власник, підприємець. А це означає, що екологічне підприємництво має якнайповніше використовувати ринкові механізми у розв'язанні екологічних проблем розвитку суспільства.

На цьому шляху доцільно використати досвід розвинутих країн, який доводить на рівні державної загальнообов'язкової системи технічного регулювання у природоохоронній сфері – ефективність упровадження добровільних (стимулюючих) еколого-економічних інструментів, до яких відносяться системи екологічного управління, екологічна сертифікація та маркування, а також зелені закупівлі в державному та громадському секторах. Незважаючи на свою добровільність, ці інструменти дозволяють в ринкових умовах на основі конкурентності підвищити рівень екологічної безпеки, сприяти покращенню стану довкілля та економічному зростанню вітчизняної економіки на засадах сталого (збалансованого) розвитку.

Екологічне маркування продукції є одним із загальновизнаних інструментів екологічного управління і передбачає створення добровільної (необов'язкової) системи екологічної сертифікації продукції на відповідність встановленим екологічним критеріям до усіх етапів її життєвого циклу.

Екологічне маркування є елементом прозорості та доступної системи інформування споживача про екологічні аспекти та покращені екологічні характеристики різноманітних категорії продукції, представлених на ринку України. Застосування точних та перевірюваних екологічних тверджень забезпечує належний рівень поінформованості замовників, потенційних покупців та користувачів про її впливи на стан довкілля та здоров'я людини. Це, в свою чергу, стимулюватиме учасників ринку до поліпшення екологічних характеристик виробництва, процесів і продукції, що сприятиме економічному розвитку, екологізації виробництва та покращенню стану довкілля в Україні.

Технічні вимоги до екологічних маркувань та декларації були упроваджені в Україні в період 2002-2003 років шляхом гармонізації національних стандартів серії ДСТУ ISO 14020, ДСТУ ISO 14021, ДСТУ ISO 14024, ДСТУ ISO 14025.

Згідно вимог зазначених у національних стандартах, товаровиробник може застосовувати знаки екологічного маркування та декларації екологічного змісту, що вказують на перевагу маркованої продукції, лише за результатами проходження незалежної оцінки органом екологічного маркування.

У 2003 році було розроблено та упроваджено українську програму екологічного маркування згідно ДСТУ ISO 14024. Упровадження програми передбачало навчання та атестацію фахівців, розробку та впровадження екологічних стандартів, створення органу з